

GAZETA HUNEDOAREI

ORGAN INDEPENDENT CULTURAL, SOCIAL ȘI DE INFORMAȚII

ABONAMENTUL :

pe un an . 100 Lei || pe 3 luni . 25 Lei
pe 6 luni . 50 Lei || un exemplar 2 Lei

APARE SĂPTĂMÂNAL

SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

ADMINISTRAȚIA :

Deva, Strada Regina Maria 12

Eroismul funcționarilor.

Primul bust ridicat unui funcționar, la Focșani.

Duminecă, în 28 Iulie a avut loc solemnitatea desvelirii bustului fostului secretar al prefecturii Putna, defunctul Mihai Rainu. Un comitet de cetățeni și funcționari a luat inițiativa, iar sculptorul Mateescu a turnat în bronz figura unui funcționar, desigur merituos, primul la noi în țară, învrednicit de o astfel de cinste.

Faptul merită o importanță. De când a început în urma războiului fără seamăn în istorie, destrămarea vieții economice, prin deprecierea monetei țării, care au luat parte în războiu, n'a fost pătură socială, care să simtă atât de mult urmările disproporției, care a urmat, decât funcționăria. Sau nimic altceva decât avuții cu nemiluita și s'au creat nouă acumulări a celor rămase și toate trec peste suferințele funcționarilor cu nepăsare, se pare că ei singuri trebuie să ispășească toate pierderile materiale ale războiului. Ridicarea salarelor sunt peste tot numai picături nesimțite în valurile suferinții. Odiul desagregării sociale și morale se varsă și el din belșug asupra lor. Cei care sunt în contact direct cu producția și care stau în serviciul distribuției bunurilor au știut să descarce totdeauna la timp împasul asupra altuia, numai bietul funcționar, mic șurub în mecanismul vieții sociale, redus din cauza diviziunii muncii la o capacitate unilaterală, dar indispensabilă, și-a restrâns pretențiile la minimum posibil în nădejdea vremurilor mai bune. Intre astfel de împrejurări eroismul lui nu este mult mai prejos de al celor morți pen-

tru patrie. Dacă acesta a fost suprema jertfă din care a răsărit unitatea teritorială a țării, apoi munca nerăsplătită în deajuns a funcționarului este jertfa întăririi ei economice. Astfel să înțeleagă cum în aceste vremuri se desvâlne primul bust al unui funcționar, ca prinos sacrificiului de sine pentru binele obștesc. Fie ca din acest început de recunoștință a meritelor lui Mihai Rainu să încolțească în inimi sentimentul recunoștinții și față de cei care duc încă greul vieții, îndemnându-i la ameliorarea suferințelor acestor miucenici. Ear bustul ridicat în curtea prefecturii din Focșani și de care ar trebui să avem cât mai multe, să vestească prin secole de arândul eroismul funcționarilor în decursul și după războiul mondial.

Intre delegațiunile funcționarilor din multe județe și orașe ale țării, aflăm cu satisfacție, că și județul nostru a fost reprezentat prin dl. subprefect V. Candrea. (M.)

Munca ca resort al vieții.

Am registrat cu toții producțiile de stărușt de an dela diferitele școli și am văzut cu ce elan se face acolo apologia muncii. Am putut constata stăruința necurmată de un întreg an a profesorilor și școlărilor.

Viața școlară e viață de ucenicie pentru viața cea nouă de mai târziu. Putem spera mult, dacă vom judeca această viață după rezultatele anuale ale fiecărei serie de elevi. Și totuși vedem, că de multe ori omul dă îndărăt dela munca grea!... E viața prea lipsită de farmec când nu o trăiești intens prin muncă încordată,

în care piedicele învinse să aducă bucuria succesului. Dar sunt și vieți, cari să pierd, pentru că lipsește tocmai acest resort. A te ridica prin muncă proprie, a cuceri totul prin sforțări personale, e a găsi în același timp și cheia mulțumirii și calea progresului social.

E în același timp o contribuție personală, pe care fiecare o ridică la ridicarea ideii de moralitate, căci moralitatea fără muncă e ceva neînțeles, după cum munca presupune în ea ceva moral, care e renunțarea la eul său, e neconținută străduință de a înăbuși orice vine în dezacord cu atingerea unui scop altruist. Căci oricât de imediat ar fi rezultatul muncii, totuși el are și o resfrângere în afară, o revărsare binelui celorlalți.

Nu doresc să fac aci apologia muncii, țin numai să arăt în aceste câteva rânduri, că tot ceiace am văzut ca producții școlare, nu pot decât să ne bucure, căci nădăjduim ca în noua generație, care se formează acum, cultul muncii va fi mai mare ca în trecut. Și dacă noile preocupări ale școlii muncii sunt tendințe mai mult sau mai puțin izolate, care au mai mulți sau mai puțin partizani, apoi un singur lucru rămâne clar — că orice preocupare de muncă, socotind prin muncă orice activitate, care urmărește un scop și care tinde să ia locul celeilalte eactvități fără scop în sine — atunci nu putem decât să ne bucurăm, când vedem că această nouă direcție din școala noastră, de a urmări scopuri cât mai imediat realizabile — prin activitatea, care se desfășoară acolo, este un exercițiu premergător, o deprindere de a

Viața și operele Anel Conta Chernbach.

De: Elena Sporea.

(Urmare.)

Iar definind Pedagogia, ea zice: „Pedagogia nu este o știință c'un domeniu de cercetare propriu, ci o colectare de adevăruri date de cătră „Fiziologie, Psihologie și Morală”.

„Pedagogia are mare asemănare cu Medicina. Și una și alta implică răspundere multă, și una și alta cer individului chemat să le practice cu isbândă, pregătire îndelung căpătată, disciplină intelectuală încercată, fineță de analiză și ace putere nedefinită de întuire, ghicire, de trecere mai departe de cât cele date; daruri cari nu se pot căpăta fără dispozițiuni firești remarcabile. Dar pe când diagnoza și tratamentul medicului nu are de aface decât cu simptome firești evidente și independente de voința bolnavului, diagnoza și tratamentul educatorului, au de luptat cu o complexitate de elemente părunse și cu o putere de prefăcătorie, care poate merge până la neînvinș.”

Iar când vorbește despre educație zice:

„Prin educație înțelegem desvoltare, propășire, ducerea dacă nu la deplinătate, cel puțin

la maximum de perfecționare pe care-l îngăduesc natura individului și condițiunile lui de traiu.”

„Educația scoate daruri ascunse, ea nu educe aproape nimic din afară, dă numai prilejul de a se manifesta și putința de a se împuternici aptitudiunile înăscute prin dese repetiri. Și deoarece fiecare individ reprezintă un capital de energie hotărât pe întreaga viață, cu cât acest capital va fi mai cumițește cheltuit în vremea desvoltării, cu atât el va putea face față nevoilor de traiu timp mai îndelungat.

Deci, educația este îndrumare, împuternicirea și economisirea forțelor unui individ iar, nu consumarea și risipirea lor.”

Iar în altă ordine de idei. Ana Conta cere o armonizare cât mai mare și o proporționare cât mai potrivită între desvoltarea fizică și cea intelectuală, căci dela această proporționare alărnă în cea mai mare parte echilibrul moral — și acesta alcătuiește problema educativă a vremurilor de față.”

Și toate aceste păreri și principii împreună cu multe altele de felul acestora le publică dânsa în volumul „Elemente de Pedagogie” în 1907 pe când ideile pedagogice, la noi erau abia în fașă.

Dar Ana Conta n'a fost numai o aleasă profesoară ci și o poetă distinsă.

Această calitate sufletească i-a dat prilejul să-l cunoască pe poetul Gheorghe din Moldova și prin căsătorie cu dânsul i-se adăogă și denumirea de Kernbach. — Astfel cu timpul avu fericirea să devină și mamă, dobândind o fetiță căreia îi dete numele de Maria Ana, ca să poată purta alât numele ei cât și pe al mamei sale.

Clipele petrecute de Ana Conta lângă leagănul micuței au fost din cele mai fericite clipe ale vieții sale.

Iată câteva versuri prin care și expune ea sămțămintele de mamă iubitoare.

Haide, nani, nani
Drăguleană fă,
Uită brațu moale,
Mama leagăn dă.
Zămbet în privire,
Tainic luminiș,
Dragostea ei toată
Cald acoperiș.
Haide, drăguleană
Nani, nani fă,
Cât timp sânul mamei
Adăpost îți dă

Măine, ia ca măine
Vremuri or sosi
Pace și hodină
Nu le vei găsi
Zămbetul s'a dus
Trudă, plânsset, jale

să raporteze situațiunile comunelor, a județelor, din toate punctele de vedere: sanitar, financiar, tehnic, etc.

Aceste rapoarte alcătuite fiind, au fost depuse.

Urmează a se întruni comisiunea spre a examina datele rezultate din această anchetă, și a proceda la determinarea situațiunilor comunelor și județelor, în conformitate cu dispozițiunile noii legi.

Cultura plantelor medicinale și valorizarea lor.

De profesor Solomon.

(Continuare.)

Familia Rozaceelor.

Trandafirul.

Rosa rugosa.

Este splendoarea, podoaba grădinilor noastre având ca străbun măcieșul aflător la marginea pădurilor. Este un copac mic, un arbust cu tulpina ramificată din a căror coajă cresc spinii ce o apără contra dușmanilor și frunzele și codițele florilor sunt ghimpoase. Din cauza ghimpilor, animalele nu îndrănesc să se apropie de plantă. Crengile mai bătrâne sunt lipsite de ghimpi, având în schimb o coajă tare și uscată. Frunzele sunt compuse din 3—5—7 frunzișoare lobi (impairii penate) dințate de formă ovale-eliptice, acoperite uneori cu peri glanduloși. Florile sunt de culori diferite, cu periant simplu sau compus și cu multe petale așezate în rozetă. Le priște terenuri argiloase-nisipoase și cu umezeală suficientă. Se seamănă de toamna în paturi calde, iar primăvara se transplantează la 1 m. depărtare. Se recoltează în luna Iulie atunci când planta este bine dezvoltată. Florile au un miros delicat, care provine din uleiul ce-l conțin petalele, care se volatilizează și care se scoate prin destilarea lor. Apa de trandafir este soluția alcoolică a uleiului obținut din petale (frunze colorate.) Intrebuințarea uleiului — *Oleum Rosae* — este foarte mare, mai ales la orașe. O specie a trandafirului cu numele *Trandafir de dulceață (roză) rosa centifolia L.*, are petale fine din care se prepară dulceață. Este foarte rentabilă cultivarea acestei plante fiind uleiul mult întrebuințat și plătitându-se în comerț cu 1000 lei kg.

(Va urma.)

Camerele de Muncă.

În numărul trecut am arătat rostul camerelor de agricultură. Acum dăm în rezumat rostul Camerelor, organ superior și central de Muncă.

Camerele de Muncă sunt organele unde munca, factorul cel mai important al producției materiale, intelectuale și artistice are posibilitatea, să discute să susție și să-și apere interesele sale.

Camerele de Muncă îmbrățișează interesele muncii de orice fel din întreaga țară spre deosebire de actualele sindicate muncitorești, organizate sau îndrumate, făcând mai mult politică de ură în clasele ce-ar trebui să trăiască în armonie, spre folosul producției și al țării.

Camerele de Muncă, conform legii votate deja de Senat, cuprind pe muncitorii de toate categoriile, cei-ce muncesc fizic, intelectual și artistic; totuși legea admite că chestiunile speciale diferitelor categorii de muncitori să fie discutate numai de cei interesați, adică salariații industriei vor discuta chestiunile speciale lor, acei ai comerțului de asemenea pe acelea ale lor, legea mai departe dă posibilitatea ca însuși sala-

riații industriei spre exemplu să-și desbată interesele pe feluri de industrie. *Atribuțiunile* precise ale Camerilor de muncă sunt acelea fixate în art. 4. din lege și anume:

a) Să colaboreze cu organele ministrului muncii la aplicarea legilor și regulamentelor de muncă și cu alte instituții la propășirea morală și materială a muncii;

b) Să exercite acțiuni de control și îndrumare asupra organizațiilor profesionale;

c) Să caute să armonizeze raporturile dintre capital și muncă și de conciliere și arbitraj în conflictele colective de muncă;

d) Să urmărească ridicarea culturală, economică și profesională a celor ce muncesc;

e) Să-și dea avizul asupra proiectelor de legi și regulamente interesând munca și, în fine,

f) Să apere și să susțină pentru neplata salariului sau pentru concedieri fără preaviz legal.

Organele Camerilor de Muncă sunt: a) Consiliul General, b) Comitetul de direcție și c) Cenzorii, fiecare cu atribuțiuni speciale.

Alegătorii Camerilor de muncă trebuie: să aibă 21 ani împliniți, să-și fi exercitat în mod efectiv profesiunea cel puțin 6 luni înaintea înscrierii în listele de alegători, să fie cetățean Român să fie muncitori intelectuali, artistici, profesioniști sau fizici.

Veniturile camerelor de muncă sunt prevăzute în lege: un impozit adițional pe veniturile de exercitări profesionale, contribuția Statului, județelor, comunelor, amenziile din contravențiunile la legile muncitorești, subvențiuni, donațiuni, cotizatiunile membrilor, diverse taxe percepute.

Din expunerea de mai sus se poate vedea importanța covârșitoare a Camerelor de muncă, ele vor fi legătură între muncitori și patroni sub auspiciile Statului, tinzând la colaborarea lor, având la bază necesitățile unei producțiuni generale crescânde, constrâns în considerația și postulatele dreptății sociale.

Pentru județul nostru legea are o deosebită importanță în partea ei cari se ocupă cu munca industrială. Având în vedere industria întinsă a județului nostru.

INFORMAȚIUNI.

— Numire. La poliția din loc, în locul decedatului plutonier-major Maroși, a fost numit sergentul George Abrudean.

— **DI. Dr. Alexandru Niculescu**, episcopul gr. cat. al Lugojului a vizitat săptămâna trecută mai multe comune din jurul Orăștiei.

— **Dela primăria orașului Deva.** Ministerul Agriculturii și Domeniilor ne aduce la cunoștință că prin decizia No. 47861—1925 s'a revenit asupra termenului de prohibițiune, permițându-se pescuitul cu începerea de 8 Iunie a. c. în toate apele Statului cât și în cele particulare. Aceasta spre cunoștința celor interesați. *Primar: Herbay.*

— **Aviz.** Despre signarea zilelor de solvire a impozitului pe lux și cifra afacerii pe luna Iunie 1925. Iulie 6 ABC, Iulie 7 CEF, Iulie 8 HIK, 9 Iulie LMN, 10 Iulie OPRS, 11 Iulie TUVZ. Percept. de circ. Urban.

— **Depozit de granate.** Pe Valea Jiului, lângă pârâul Malea, a fost descoperit un adevărat depozit de munițiuni, granate, giulele de tun. Se cercetează spre a se afla proveniența acestora.

— **Accident.** Muncitorul Luca Todor a fost mutilat în gara Iliu de un tren de marfă, pierzându-și mâna stângă, nenorocitul este sub îngrijire în spitalul din Deva.

— **DI. Dr. V. Mărgineanu**, prin Înaltul Decret Regal No. 3886—924, fiind refntregat în toate drepturile avute în postul de Inspector General cl. I, pentru Direcțiunile Regionale și Casele Cercuale ale Asigurărilor Sociale din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, cu reședința în Sibiu, espirându-i concediul avut, și-a reluat iarăși serviciul efectiv, având oficiul în Strada Gen. Moșoiu No. 1, unde se vor adresa și eventuale chestii privitoare la acest Inspectorat.

— **Încheierea anului școlar la Școala normală de băieți din localitate** s'a ținut Luni, 22 I. c., ora 6 p. m. cu un program foarte drăguț, în care s'a remarcat mult micuții elevi ai școlii de aplicație, prin executarea precisă a mai multor dansuri naționale. La sfârșitul programului, d-l Sporea, directorul Institutului, a făcut darea de seamă, după care apoi a urmat împărșirea premiilor, întrecari vreo-câteva volume legate în legătură de lux, donate de d-l Dr. Groza, fost ministru, deputat orașului nostru.

— **Examenul de bacalaureat în orașul nostru** s'au început la 25 I. c. sub presiunea d-lui profesor universitar Merușiu.

— **Sărbarea de încheiere a anului școlar**, la școlile primare de stat din loc, s'a ținut Duminecă, 28 I. c., ora 10 a. m. Pentru premiarea elevilor, Primăria a donat celor trei școli câte 1.000 L.

— **Concurs de Cantor.** Pentru întregirea postului al II-lea de cantor (cântăreț) la biserica ort. română din Deva, să publică concurs cu termen de 30 de zile. Emolumentele sunt: Folosirea a 1 jugăr de pământ arabil, apoi venitele dela umblarea cu crucea și dela alte funcțiuni (înmormântări, cununii, feștanii, maslu, etc.) Privitor la salariul lunar, petenții se arate în cererile de concurs ce salar pretind lunar. Petițiile de concurs se vor înainta oficiului parochial, prevăzute fiind cu estrasul de botez, moralitate și diploma de cantor. Deva, la 28 Iunie 1925. Oficiul parochial ort. Dr. Dobre, paroch-protopop.

— **Încheierea festivă a liceului „Decebal din Deva.** Mercuri, 24 I. c., ora 5 p. m. s'a ținut încheierea anului școlar la liceul „Decebal“ din loc, cu un program variat și foarte bine executat. După darea de seamă a directorului, d-l Botean, s'a făcut distribuția premiilor, premiindu-se mai mulți elevi merituoși ai Institutului.

— **Furt prin spargere.** Făptuitori necunoscuți au spart săptămâna trecută în prăvălia d-lui Nicolae Timar din Orăștie, furând mai multă marfă.

— **În atențiunea proprietarilor de păduri și liferanților de lemne pentru foc.** Administrația financiară a județului Hunedoara cu reședința în Deva, pentru asigurarea cu lemne de foc în iarna anului 1925—926, necesare oficiilor din județ aparținătoare acestei administrații, publică licitație cu oferte închise, care licitație se va ține în localul Administrației financiare Deva, sala No. 8. în ziua de 14 Iulie a. c. ora 10 a. m. Deslușiri în detalii se dau zilnic la numita Administrație, între orele 7—14.

— **Sincidero.** Un biet muncitor, calfă de tâmplar în atelierul d-nei Șoimosi din Orăștie, s'a sinncis prin ștrangulare.

— **Evadat din închisoare.** Supusul austriac, Eugen Farkas, deținut de către poliția din Petroșeni pentru mai multe furturi și depus la penitețiarul Tribunalului din Deva, a evadat. Se curentează.

— **Hârtie maculatură în detalii și engro** se află la librăria V. Laufer Deva.

LOC DESCHIS.

Cu ocazia decesului iubitului nostru soț și părinte, declarăm mulțumire publică tuturor prietenilor noștri și participanților la înmormântare, cari prin prezența lor au stăruit a micșora durerile noastre.

Lăpușnic, 24 Iunie 1925.

197 11

Familia Badr.

Pentru cele cuprinse în această rubrică Redacția nu ia răspundere.

Giranți: I. Sântimbrean, I. Mihu.

No. 68—925.

Convocare.

Domnii membri a Reuniunii a II-a de înmormântarea din Deva, prin aceasta se convoacă din nou la

adunarea generală ordinară

care se va ține în ziua de 5 Iulie a. c. la ora 3 d. m. în sala festivă a primăriei.

Adunarea se va ține cu numărul membrilor prezenți, fără nici o amânare, art. 18. din statute cu ordinea de zi publicată cu No. 60 din 10 Iunie a. c.

Deva, la 25 Iunie 1925.

Pt. com. adm.
Boldura,
director.

198 11

De vânzare

Una garnitură de treerat cu motor de benzină fabricat Hoffher Clayton de 6 PS. puțin uzată, în stare perfectă de funcțiune cu toba de 600 mm., cu uruitoare montat transportabil. Unasutădouzecișicincimii lei.

Informațiuni GÁLL, ARAD, Strada Cloșca No. 1.

199 11

Grații, uși, ferestri de fier, șuruburi

CINE

voește să-și aranjeze apaduct cameră pentru baie, să se adreseze și cu deplină încredere la firma de 23 ani existentă a lui

Ștefan Szemenyei
din Deva, Str. Principele Carol,

dela care va primi lucru bun, solid și punctuos, pe lângă prețuri convenabile.

Cereți ofert de prețuri!

147 8 26

Construcții de fier și lăcătușerie!

Casă de vânzare!

În Deva, Str. Principele Carol No. 66 cu camere moderne neeseceptionabile, cameră pentru baie, parc frumos, grădină mare cu pomi.

Locuința se poate ocupa imediat.

Informațiuni la acelaș adresă.

131 9

Casă de vânzare

În Deva, Str. Principele Carol No. 9, constă din 5 camere, bucatărie, cămară, pivniță, curte, grădină și supraedificate.

Informații la administrația ziarului.

189 2 2

Doi băeți din familie bună

se primesc
unu în librărie și unu în tipografie.
LIBRĂRIA V. LAUFER, DEVA.

In atențiunea proprietarilor de automobile!

Benzină cu prețul cel mai ieftin. Specialități de oleiuri pentru automobile. Depozitul „Spidolein“ pentru jud. Hunedoara.
Hermann Mendel Deva, Strada Horea No. 42.

Casă de vânzare!

În Deva este de vânzare din mână liberă, casa din Strada Avram Iancu No. 7. — Informații se pot lua în biroul d-lui 122 33
advocat Dr. ANDOR LAUFER, Deva.

Afișați în Gazeta Hunedoarei!

PIATA UNIRII
No. 16.

G. LENGYEL, DEVA

PIATA UNIRII
No. 16.

MECHANIC ȘI INTREPRINZĂTOR DE APADUCT

Repar totfelul de mașini cu vapori, motoare de benzină, gaz și ulei brut. Etăpuesc repede și garantez reparații la mașini (batoze) de treerat. Sudetez părți rupte și osii focite de mașini. — Căptușesc laghere (boșe) de aramă, cu cel mai bun metal englezesc. — Efeptuesc cu specialitate montarea și aranjarea de apaducte. — Primesc montarea de apaducte pentru orașe, institute și edificii private; canalizari, conducte pentru apă murdară etc. Pregătesc și montez băi de abur, aranjamente de băi pentru institute, hoteluri, spitale. — Efeptuesc și pentru edificii private, aranjarea și montarea pentru încălzitul cu vapori, apă caldă și gaz. — Efeptuesc aranjarea camerelor de baie, conform pretențiilor celor mai moderne. — Pregătesc bazine pentru apă, țintuite și în rame de vinclu. — Recomand, garantând, esceleentele pompe de apă aspirative și compresive, cu funcționare dublă, sistem german.

136 7 52

Preliminare pun la dispoziția On. Publice fără nici o taxă. — Reclamat fiind, merg și în provincie. La cereri în scris, dau ori ce îndrumări de specialitate.

V. LAUFER, DEVA

Recomandă tipografia mânăată cu putere electrică și provăzută cu cele mai moderne litere pentru executarea diferitelor imprimate în cea mai plăcută formă. În tipografia mea executoz imediat cărți de vizită, logodnă, nuntă, invitări, placate cu prețuri modarate. Librăria totdeauna bogat asortată cu: articli pentru cancelării, revizite pentru desemn, articli de decor și pentru prezenturi, reviste științifice și pentru tinerime. Prăvălie de cărți, hârtie și revizite de scris. Dpozit mare de imprimate pentru oficiile administrative, comunale și birouri advocațiale. Articole de piele și geamantane. Jucării. Reviste românești precum și cărți științifice și de literatură. Articole muzicale cu preț moderat. Agenția principală a mașinelor de scris în 3 modele: Adler, Stoewer și Torpedo, absolut nouă, fabricație germană. În compactoria mea se execută tot felul de lucruri din bransa aceasta dela forma cea mai simplă până la cea mai complicată. Preț moderat.

Telefon 35

Telefon 35

TIPOGRAFIE, LIBRĂRIE ȘI COMPACTORIE